

basından seçmeler basından seçmeler

Batı'da yasaklanan, ya da «tavsiye edilmeyen» ilaçlar Türkiye'de kullanılıyor muydu? Bu konudaki araştırmamızın ilk adımında, TÜBİTAK'tan, İstanbul ve İzmir Ecza Odalarından «Evet» yanıtını aldık... İstanbul Tabipler Odası'ndan da... Bu ürkütücü yanıtlardan sonra Nokta'nın yurt içi ve yurt dışı muhabirleri yoğun bir çalışmaya girdiler. Fransız Sağlık Bakanlığı'nca yasaklanan ilaçların listesini; Almanya, İsviçre, Avustralya'da ise «tavsiye edilmeyen» ilaçların tümünü çıkardık. Bunlar Türkiye'de serbest olarak satılıyorlardı. Sağlık Bakanlığımız ise, zaman zaman bazı ilaçların ruhsatını iptal ediyordu. Ancak, ülkemizde sağlıklı bir ilaç toplatma mekanizması olmadığı için bu «iptaller» pek işe yaramıyordu. Örneğin, bir yıl önce bağırsak kanserine yol açtığı için yasaklanan ishal kesici Sulfaganidin'i, Nokta muhabirleri İstanbul'daki birkaç eczaneden satın almışlardı. Ve bu ilaç hâlâ sağlık ocaklarında kullanılıyordu. Bir başka ör-

nek de başta ettiğimiz Novalgin'di. Mısır'dan Peru'ya, Suudi Arabistan'dan Venezuela'ya kadar birçok ülkede terk edilen Novalgin hâlâ bizim baş ve diş ağrılarımızı «gideriyordu...»

Araştırmaya başlarken amacımız ilaç firmalarını itham etmek değildi. İnsan sağlığına hiç değer verilmeyen ülkemizde bir tartışma başlatmak istiyorduk. Batı'da ilaçların insan sağlığına zararları ve yararları nasıl tartışılıyorsa, bizde de böyle bir tartışma platformu açılmıyordu. Ama bu düşüncemize ne yazık ki Sağlık Bakanlığı pek itibar etmedi. Kuşkulara açıklık getirmesi için Sağlık Bakanı Mustafa Kalemli'ye yönelttiğimiz sorular günlerce, yetkililerin dosyalarında bekledi. Baskıya girdiğimiz ana kadar yanıtlar Sayın Kalemli'nin kaleminden çıkmamıştı.

Belki de insan sağlığı konusunda Sağlık Bakanlığımızın söyleyeceği pek bir şey yoktu...

(Nokta Dergisi, 30 Kasım 1986, Sayı: 47)

TÜRKİYE, İLAÇ TEKELLERİNİN AT OYNATTIĞI YER...»

İzmir Ecza Odası Yönetim Kurulu Üyesi Levent Kamacı, Nokta'nın ilaç kullanımı konusundaki sorularını yanıtladı:

Nokta: Yeni bir ilaç piyasaya sürülürken söz konusu firma nasıl bir tanıtım yapar, siz eczacılara, ilaç hakkında ne gibi açıklamalarda bulunur, ilacın yan etkileri konusunda ayrıntılı bilgi verir mi?

Kamacı: Çok çarpıcı yöntemlerle karşılaşırız. Usta metin yazarlarının kalemleri yeni ürünün yaratıldığı yepyeni olanakları sunuyor tıp dünyamıza... «Mide sorunlarınızı kökünden çözümledik, Yiyin, için, keyfinize bakın ama sakın mide ilacınızı almayı unutmayın» türünden yazılar. Bu tanıtım hekim ve eczacılara bilimsel, tıbbi terimler kullanılarak yapılıyor. Tanıtımı yapanlar bu konuda, birer haftalık eğitimden geçirilmiştir. Ellerindeki bol renkli, resimli, şemalı, grafikli tanıtım broşürlerini bırakırlar. Broşürlerin altına daha fazla bilgi edinmek için başvurulacak bir adres eklenmesi de tabii ki unutulmuyor. Böylesi etkili bir ilacın bir an akıldan çıkmaması için firma temsilcisi tanıtımını yaptığı ilacın değerine uygun saat, stetoskop, termometre, kalemler, defter, çanta vb. anımsatma aracını hekim ya da eczacıya takdim edi-

yor. (Elbette bu tanıtım masrafları her ay artırılan ilaç fiyatlarına ekleniyor.)

İlacın kullanımını sınırlayacak konular ise yine halkın «sağlığı» adına unutuluyor. Sıradan yan etkiler dışında hastanın gözünü korkutabilecek yan etkiler ya unutuluyor, ya da hastanın algılayamayacağı bilimsel açıklamalarla geçiştiriliyor. Hatta, zaman zaman ilaçların üretildikleri ülkelerde yıllardır yasaklandıklarının belirtilmesi de unutuluyor!

Nokta: Bir an için uluslararası ilaç şirketlerinin kâr düşüncesiyle hareket ettiklerini düşünüp onların «unutkanlıklarını» olağan karşılayalım. Ya doktorlar? Onlar bu unutkanlıkları nasıl görmüyorlar?

Kamacı: Üniversitede yetersiz eğitilmiş hekim piyasa koşulları içinde yeni gelişmeleri izleyecek zamanı bulamadığı gibi, bunun kaygısını da çoğunlukla duymuyor. Duyanlar da pahalı yabancı yayınları izlemiyorlar, izleyememelerinin bir diğer nedeni de dil bilmemeleri. Bu konuda ülkemizde Türkçe yayın yoktur. İlaç bilgileri ise ilaç firmalarının düzenlediği ilaç tanıtım sezpomyumları ya da ilaç tanıtım broşürleriyle sınırlı kalıyor. Bu durumda unutkanlıklar oluyor, yanlış ilaç kullanımı kaçınılmaz son olarak ortaya çıkıyor.

Nokta: Az önce Batı'nın artık kullanmadığı ilaçların Türkiye'de kullanıldığından söz ettiniz bunu bi-

basından seçmeler basından seçmeler

raz daha açıklar mısınız?

Kamacık: Avrupa ülkelerinde, ilaç ve tıbbi malzeme ihracı konusunda, iç piyasaya ilaç sürümü için uyulan kuralların hiçbirisine uymak zorunluluğu yok. Buna karşın, ilaç sanayileri dışa bağımlı ülkeler de kendilerine sunulanı kabullenmekten başka yol bulmuyor. Sunulanı denetlemek olanakları ise, en azından eldeki bilgi ve teknolojik yetersizlik nedeniyle hepten olanaksız. Çokuluslu ilaç şirketleri tümü ile denetimsiz girdikleri az gelişmiş ülke pazarında sundukları ilaçla ilgili bilgileri uzun süre gizlemek, değiştirmek, ilacı diledikleri özelliklerini öne sürerek ve hatta abartarak pazarlama olanaklarına sahipler. Ülkemizde Batı'da kullanılmayan, yan etkileri fazla olan pek çok ilaç mevcut. Ancak sorun sadece Batı'nın yasakladığı, ya da rizikolu bulunduğu ilaçlar değil. Zararsız olmakla birlikte hiçbir yararı olmayan piyasada çok sayıda ilaç var.

Nokta: Bakanlığın zaman zaman birçok ilacın ruhsatını kaldırdığını duyuyoruz. Ancak yasaklanan ilaçların bazıları ya eczanelerde bulunuyor ya da Anadolu'da sağlık ocaklarında?

Kamacık: Bakanlık toplatma kararı vermiyor ki... Türkiye'de bakanlığın ilacın ruhsatını iptal etmele

yetinmesi, ilacın yararsız, ya da zararlı olması halinde bile satılmaya devam edilmesine, sonuçta da üretici firmanın elindeki stokları eritmesine olanak sağlamakta. Yani suçlu halkmış gibi, ruhsatı iptal edilen ilacın kalan bölümünü yine halk «sübvansa» etmekte. Yan etkileri nedeniyle yıllarca önce yasaklanmış ilaçların satışı geçen yıla kadar yapılabilmiş, sonradan toplatılmaya gerek görmeden, «piyasadaki mevcut tüketinceye kadar kaydı» ile ruhsatı durdurulmuştur. (Örnek Mexaforme tablet, Sulfaguandin, Rutinal C forte capsul, Taneral tablet, Butalğan tablet.)

İlaç konusundaki karmaşa sağlık sistemimizdeki karmaşanın hastaya yansıyan parçasıdır.

Bugün sağlık hizmetleri sistemimiz tam bir kaosa sürüklenmiştir. Kimin ne yaptığı belli olmayan bu sistem içinde gemisini kurtaran kaptan olurken, sağlık hizmeti bekleyen insanlar tutanın elinde kalmışlardır. Bu koşullarda da bilgi, teknoloji, araç-gereç, ilaç ve tıbbi malzeme bakımından tümü ile dışa bağımlı olan sağlık sektörümüzün, yabancı ilaç firmalarının (tekellerinin) at oynattığı yer olarak kullanılması tüm az gelişmiş ülkelerde olduğu gibi kaçınılmazdır.

(Nokta Dergisi, 30 Kasım 1986, Sayı: 47)

TEB 3. SANATÇI ECZACILAR GÜNÜ

Biletlerini Odamızdan temin edebilirsiniz.

7 Haziran 1987 Pazar

Atatürk Kültür Merkezi